

بررسی تزیینات کاشیکاری مسجد جامع دارالاحسان سنندج

مازیار روحانی . عرفان گلمحمدی . حسنی دباغی

دانشجوی دانشگاه آزاد اسلامی سنندج . دانشجوی دانشگاه آزاد اسلامی سنندج. مدرس دانشگاه آزاد اسلامی سنندج

چکیده

کاشی کاری، یکی از مهم ترین عناصر تزئینی و بخش جدایی ناپذیر معماری اسلامی ایران به حساب می آید. باید اذعان داشت که استفاده از هنرهای متعدد کاشی کاری، جلوه و زیبایی خدایی را برای «مساجد»، هزار برابر می کند. مسلماً نقوش گوناگون در کاشیکاری نه تنها جذب کننده قلوب مسلمین شده، بلکه دل های هنرمندان و هنرشناسان و معماران بزرگ عالم و غیرمسلمان را نیز تسخیر کرده است.

در این مقاله به بررسی تزیینات کاشیکاری مسجد دارالاحسان سنندج پرداختیم که هرچند برخی از کاشی کاری های این بنا در دوره های مختلف مرمت شده و در بحث مرمت های مسجد به آن پرداخته شده است. ولیکن می توان کاشی کاری های این بنا را به چند گروه عمده کاشی های هفت رنگ نماهای بیرونی و کاشی های معقلی که دور تا دور کتیبه های سرستون ها و کاشی معرق بر روی ایوان شرقی تقسیم کرد. یکی دیگر از تزیینات عمده بنا نگارش آیات قرآن در بخش های داخلی بنا اعم از دیوارهای کتیبه نواری، سرستون ها و به بخش های دیگر است و اهمیت آن را نشان می دهد.

مقدمه

صنعت کاشی سازی و کاشی کاری که بیش از همه در تزیین معماری سرزمین ایران، و به طور اخص بناهای مذهبی به کار گرفته شده، همانند سفالگری دارای ویژگی های خاصی است. این هنر و صنعت از گذشته ی بسیار دور در نتیجه مهارت، ذوق و سلیقه کاشی ساز در مقام شیئی ترکیبی متجلی گردیده، بدین ترتیب که هنرمند کاشیکار یا موزاییک ساز با کاربرد و ترکیب رنگ های گوناگون و یا در کنار هم قرار دادن قطعات ریزی از سنگ های رنگین و بر طبق نقشه ای از قبل طرح گردیده، به اشکالی متفاوت و موزون از تزیینات بنا دست یافته است. طرح های ساده هندسی، خط منحنی، نیم دایره، مثلث، و خطوط متوازی که خط عمودی دیگری بر روی آنها رسم شده از تصاویری هستند که بر یافته های دوره های قدیمی تر جای دارند، که به مرور نقش های متنوع هندسی، گل و برگ، گیاه و حیوانات که با الهام و تأثیر پذیری از طبیعت شکل گرفته اند پدیدار می گردند، و در همه حال مهارت هنرمند و صنعت کار در نقش دادن به طرح ها و هماهنگ ساختن آنها، بارزترین موضوع مورد توجه است. (پیرنیا، ۱۳۸۱: ۱۰۷) این نکته را باید یادآور شد که مراد کاشی گر و کاشی ساز از خلق چنین آثار هنری هرگز رفع